

Beleidsplan armoedebestrijding

Het beleidskader voor
de jaren 2014 – 2018

1. Inleiding

In 2007 is met de nota *Ondersteunen verbinden en meedoen* het beleidskader voor het armoedebeleid in Doetinchem vastgesteld. Dat is al even geleden en in de tussentijd is er veel veranderd. De armoede in Nederland neemt al jaren toe, ook weer in 2012 blijkt uit het Armoedesignalement 2013 dat op 3 december 2013 is gepresenteerd. Nederland zit in een recessie en er wordt flink bezuinigd om uit de recessie te komen.

De gevolgen van de stapeling van de bezuinigingsmaatregelen waren voor de gemeente Doetinchem reden om de financiële situatie van de doelgroep en de werking van ons armoedebeleid te onderzoeken. Dat onderzoek hebben we in 2012 en in 2013 gedaan met het onderzoek *Armoede in zicht*. Er is een rapport en een portrettenboek opgeleverd. In het rapport staan de uitkomsten en is de harde weergave van het onderzoek. Omdat aantallen en bedragen niet alles zeggen hebben we het begrip armoede ook een gezicht gegeven. In het portrettenboek staan de persoonlijke verhalen van 21 Doetinchemse gezinnen die van weinig geld rond moeten komen.

De conclusie van het onderzoek is dat we het goed doen. Met het armoedebeleid komen we tegemoet in de kosten voor inwoners met een laag inkomen en kunnen we de financiële nood verlichten. Inwoners kunnen mede door ons beleid meedoen aan de samenleving. En de ondersteuning wordt gewaardeerd. Dat blijkt uit de antwoorden van de ondervraagden. Maar op onderdelen kan het beleid beter. Dat is voor ons aanleiding aan de slag te gaan en te komen met een nieuw beleidskader voor het armoedebeleid voor de komende jaren.

Dit beleidsplan start met een samenvatting van het hele beleidsplan. Daarna beschrijven wij wat armoede is en hoe groot de doelgroep in Doetinchem is. We blikken in het kort terug op de uitkomsten van het onderzoek *Armoede in zicht* en beschrijven de maatschappelijke ontwikkelingen die relevant zijn voor het armoedebeleid. Vervolgens schetsen we de beleidskaders en speerpunten van ons armoedebeleid. En geven uitleg over de gevolgen voor de regelingen binnen het armoedebeleid en voor het financieel kader. In de bijlage hebben wij beschreven welke resultaten wij willen behalen met ons beleid en op welke manier wij de kwaliteit van de uitvoering borgen. In de bijlage is ook een financieel overzicht van het budget armoedebeleid over de periode 2010 t/m 2014 opgenomen.

2. Samenvatting

In dit beleidsplein schetsen we de kaders voor het armoedebeleid voor de periode 2014 tot 2018. We doen het goed, maar het kan beter. Dat is wat we kunnen concluderen op basis van het onderzoek Armoede in zicht en op basis van maatschappelijke ontwikkelingen. Verbetering is nodig omdat steeds meer inwoners niet uitkomen met het inkomen en daardoor in de financiële problemen komen. Maar ook omdat veel inwoners niet kunnen meedoen aan de samenleving, ondanks de tegemoetkoming uit de Meedoenregeling. Onbekendheid, ingewikkeldheid, schaamte en het zelf willen doen zijn redenen waarom geen gebruik wordt gemaakt van de ondersteuning die wij met het armoedebeleid kunnen bieden.

Een andere aanpak

We hebben de laatste jaren vooral de focus gelegd op inkomensondersteuning en niet op het bevorderen van de financiële zelfredzaamheid zodat inwoners (op termijn) op eigen benen kunnen staan. Met de transformatie van het sociaal domein willen we juist de eigen kracht van inwoners aanboren. Dat geldt ook voor de armoedebestrijding. We gaan meer dan in het verleden in gesprek en nemen de inwoner en zijn financiële situatie als vertrekpunt en niet de regeling.

De basis op orde

De basis op orde is een voorwaarde om te kunnen participeren. Als de basis op orde is kun je de kosten die je maakt om te leven en te wonen betalen. En dat is niet voor iedereen even gemakkelijk, het vraagt van mensen de nodige vaardigheden en gezond financieel gedrag. Uit ons onderzoek, maar ook uit landelijk onderzoek blijkt dat veel mensen de basis niet op orde kunnen houden of krijgen. Dat is voor ons reden om inwoners die het nodig hebben te ondersteunen de basis op orde te krijgen en te houden.

Meedoen

Niemand mag door armoede buiten de boot vallen of sociaal uitgesloten worden. Inwoners moeten zich kunnen ontplooiën, hun eigen mogelijkheden ontdekken en ontwikkelen en volop mee kunnen doen aan de samenleving. Om mee te doen is het belangrijk dat de basis op orde is. Maar alleen de basis op orde is vaak niet voldoende, daar is meer voor nodig. Met een inkomen op het sociaal minimum is er vrijwel geen financiële ruimte om volwaardig mee te kunnen doen. Daarom ondersteunen wij inwoners om aansluiting met andere inwoners binnen de wijk en stad te krijgen en te houden.

We laten in tact wat goed is en verbeteren wat beter kan.

De kwijtschelding van gemeentelijke belastingen en de langdurigheids-toeslag werken goed, daarom laten we die regelingen in tact.

We kunnen de ondersteuning om de basis op orde te krijgen wel verbeteren. Daarom investeren we in de schulddienstverlening en maken meer werk van preventie, vroegsignalering, budgetcoaching en nazorg. Daarmee willen we financiële problemen zoveel mogelijk voorkomen. Wanneer ze toch zijn ontstaan willen we er snel bij zijn en in gesprek gaan. Hierbij werken we nauw samen met de buurtcoaches. We hopen daarmee meer inwoners te motiveren in beweging te komen en aan hun financiële problemen te werken en de maatschappelijke kosten te beperken. Wij kunnen ze daarbij ondersteunen en waar mogelijk de financiële zelfredzaamheid vergroten.

Speerpunten in de aanpak:

- Activeren naar arbeids-participatie
- Aansluiten bij Wijkwerk nieuwe stijl
- Bevorderen van de zelfredzaamheid
- Betere bekendheid, meer gebruik en minder ingewikkeld
- Bundelen van krachten

De bijzondere bijstand wordt meer dan voorheen een vangnet, in plaats van een “recht”. Wij doen een beroep op iemands eigen verantwoordelijkheid, zijn netwerk, zijn omgeving en de voorliggende voorziening. Het gebruik van de GemeentePolis willen we verhogen door deelnemers een korting op de aanvullende verzekering te geven. Gemeenten krijgen de verantwoordelijkheid om een maatwerkvoorziening te regelen voor inwoners met zorgkosten als vervanging van de Wet tegemoetkoming chronisch zieken en gehandicapten (Wtcg) en de Compensatieregeling eigen risico (CER). Die maatwerkvoorziening krijgt een plek binnen het armoedebeleid.

Om inwoners beter te kunnen laten meedoen aan de samenleving bieden we inwoners die het nodig hebben in 2015 vanuit het Meedoenarrangement ondersteuning. Een arrangement dat zoveel als mogelijk is afgestemd op de behoefte van de persoon of het gezin. En waarin wij samen met de inwoner in gesprek gaan om te kijken hoe iemand kan deelnemen aan de samenleving. En wat daar voor nodig is uit het arrangement. We vergoeden niet meer in geld, zodat het arrangement ook daadwerkelijk wordt gebruikt om deel te nemen aan de samenleving. We kiezen er daarom voor om in het arrangement gebruik te maken van het Jeugd sportfonds en het Jeugd cultuurfonds. Goede initiatieven om het meedoen van deze doelgroep te bevorderen op een laagdrempelige manier. In 2014 werken we het meedoenarrangement verder uit en gaan op zoek naar organisaties/initiatieven die het ook belangrijk vinden dat iedereen kan meedoen aan de samenleving en daar aan willen bijdragen.

Financieel

De budgetten voor de armoedebestrijding staan behoorlijk onder druk. Er wordt meer en meer een beroep gedaan op inkomensondersteuning. Niet vreemd, omdat de armoede in Nederland in deze tijd van recessie verder toeneemt. We krijgen extra geld om het armoedebeleid te intensiveren en de zorgkosten te compenseren met een maatwerkvoorziening. Dat geld hebben we hard nodig; De middelen zetten we gedeeltelijk in om het toenemende beroep op bijzondere bijstand op te vangen. Een gedeelte gebruiken we om de schulddienstverlening te intensiveren en een gedeelte om inwoners met zorgkosten te compenseren.

“Kinderen in arme gezinnen hebben een slechtere start en hun kansen voor de lange termijn worden bedreigd. Ze lopen een groter risico om ook als volwassene arm en sociaal uitgesloten te zijn” schrijft het Nederlands Jeugdinstituut

3. Armoede in Doetinchem

Iedereen kent armoede. Vaak wordt gedacht aan arme kinderen in Afrika. Maar ook in Nederland kennen we armoede, al is die wel anders dan in Afrika. Armoede in Nederland wordt ook wel omschreven als 'het niet volwaardig kunnen meedoen aan de samenleving'. Dat wil zeggen dat je misschien wel een dak boven je hoofd hebt en iedere dag iets te eten hebt, maar dat je geen geld over hebt. Je kunt niet naar een sportclub gaan, geen contacten onderhouden, je hebt geen computer en medische zorg is niet of moeilijk te betalen.

Het gaat vaak niet alleen om te weinig geld. Armoede is een complex probleem dat samenhangt met onder meer opleiding, economische zelfstandigheid, gezondheid en wonen. Omdat het zoveel gebieden raakt kan de armoede ook niet alleen vanuit het armoedebeleid worden bestreden. Daar hebben we ook ander beleid voor nodig: het arbeidsmarktbeleid, re-integratiebeleid, het Wmo-beleid, maar ook het gezondheidsbeleid en het onderwijsbeleid. Het armoedebeleid is daarin vooral ondersteunend.

Een algemene omschrijving die goed weergeeft waar armoede om gaat, is de definitie van de Europese Unie: "Armoede is een situatie waarin sprake is van onvoldoende materiële, culturele en sociale middelen, waardoor mensen zijn uitgesloten van een levensstandaard die in de samenleving waarin men woont als minimaal wordt gezien."

De doelgroep

Wie is onze doelgroep voor het armoedebeleid? Voor wat betreft de inkomensondersteuning kijken we naar de hoogte van het inkomen dat iemand te besteden heeft. De doelgroep voor de schulddienstverlening is veel breder. Inwoners met een hoog inkomen kunnen ook tot de doelgroep behoren.

Landelijk worden cijfers genoemd over het aantal inwoners met een laag inkomen, of het aantal kinderen dat in een arm gezin opgroeit. Maar om hoeveel huishoudens gaat het nu in Doetinchem? Dat staat hieronder in het overzicht. Het Centraal bureau voor statistiek heeft die gegevens. De meest recente gegevens zijn van 2010. Inmiddels zijn we 3 jaar verder en kunnen we aannemen dat het aantal huishoudens met een laag inkomen is toegenomen door de gevolgen van de recessie.

Huishoudens in Doetinchem met een inkomen tot 125 % van het sociaal minimum

Doetinchem	Totaal	inkomen tot 101%	inkomen tot 110%	inkomen tot 120%	inkomen tot 125%
Aantal huishoudens	23600	1400	2500	3600	4000
kinderen < 18 jaar	11500	600	900	1100	1200
inkomen werk	12300	200	400	500	600
inkomen als zelfstandige	2500	200	200	300	300
ander inkomen	8800	1000	1900	2800	3100

Cbs 2013 obv 2010

Uit de aantallen blijkt dat er veel huishoudens zijn die rond moeten komen van een laag inkomen. En dat het niet alleen gaat om huishoudens met een uitkering. Het gaat ook om werknemers en zelfstandigen. Ook blijkt dat veel kinderen opgroeien in een gezin met een laag inkomen.

Het is niet bekend hoeveel inwoners in Doetinchem financiële problemen en schulden hebben. Uit ons onderzoek blijkt dat 82% van de ondervraagden niet altijd uitkomt met het inkomen, waardoor er financiële problemen kunnen zijn of ontstaan. Maar dat zegt niet alles, want er is onderzoek gedaan naar de doelgroep met een laag inkomen en niet naar alle Doetinchemse huishoudens.

Uit het onderzoek “Huishoudens in de rode cijfers” blijkt dat landelijk meer dan één op de zes Nederlandse huishoudens (17,2%) een risico loopt op problematische schulden, problematische schulden heeft of in een schuldhulpverleningstraject zit. Als we 17,2 % doorrekenen naar de gemeente Doetinchem, dan gaat het om ruim 4.000 (!) huishoudens.

4. Huidig beleidskader

In 2007 hebben we met de nota “Ondersteunen, meedoen en verbinden” de beleidskaders voor het huidige armoedebeleid vastgesteld. Met dit beleid willen we zoveel mogelijk de financiële belemmeringen wegnemen, zodat ook mensen met een laag inkomen kunnen deelnemen aan de samenleving. Daarvoor bieden we twee vormen van ondersteuning: inkomensondersteuning en schulddienstverlening. De regelingen zijn hieronder in het kort beschreven:

Meedoenregeling

Een regeling die tegemoet komt in de kosten om deel te kunnen nemen aan de samenleving. De Meedoenregeling is opgebouwd uit drie tegemoetkomingen:

- Sportieve en culturele activiteiten (€ 127)
- Schoolkosten voor kinderen (€ 125)
- Telefoonkosten voor ouderen (€ 100)

Bijzondere bijstand

Bijzondere bijstand is geld van de gemeente voor bijzondere en noodzakelijke kosten. Dat zijn kosten die iemand maakt in bijzondere situaties. De kosten moeten noodzakelijk zijn en op geen enkele andere manier worden vergoed. Vaak zijn het kosten vanwege medische of sociale omstandigheden.

Langdurigheidstoelage

Een toeslag voor mensen die langer dan 3 jaar rond moeten komen van een laag inkomen. Ook moet er geen of weinig perspectief zijn op inkomensverbetering. De toeslag is bedoeld om gebruiksgoederen te vervangen, bijvoorbeeld een wasmachine. Omdat mensen met een langdurig laag inkomen vaak onvoldoende in staat zijn daarvoor te reserveren.

GemeentePolis

De gemeente biedt inwoners met een laag inkomen en weinig vermogen de mogelijkheid zich te verzekeren voor hun zorgkosten met de GemeentePolis bij Menzis. Deelnemers krijgen een korting op de basispremie en wij betalen Menzis een bijdrage, zodat deelnemers extra vergoedingen krijgen uit de aanvullende verzekering.

Kwijtschelding van gemeentelijke belastingen

Bij deze regeling krijgen inwoners met een laag inkomen en weinig vermogen geen geld, maar wordt de aanslag voor gemeentelijke belastingen geheel of gedeeltelijk kwijtgescholden.

Schulddienstverlening

Financiële problemen hebben gevolgen voor de persoon die ze heeft, zijn omgeving en de maatschappij. Financiële problemen belemmeren inwoners om actief mee te doen aan de samenleving en kosten de maatschappij geld. Die kosten willen we voorkomen en de belemmeringen om actief mee te doen aan de samenleving willen we zoveel mogelijk wegnemen. Inwoners die willen werken aan hun financiële problemen kunnen terecht bij de schulddienstverlening.

De schulddienstverlening in onze gemeente is flink in beweging: Vanaf 1 juli 2012 werken we met het beleidsplan “De kanteling van schuldhulpverlening naar schulddienstverlening”. Een gekantelde uitvoering dus. In 2013 hebben we de dienstverlening aan inwoners met financiële problemen behoorlijk uitgebreid. De diensten die we inkochten bij de gemeente Arnhem (budgetbeheer en schuldregelingen) voeren we nu zelf uit. En we bieden ook bewindvoering aan. De budgetcoaching is specialistische ondersteuning en wordt niet meer versnipperd door maatschappelijk werkers van IJsselkring aangeboden, maar door een budgetcoach. Ook zijn we met IJsselkring, het PAD en het WORLD een samenwerkingsverband aangegaan om vrijwilligers in te zetten naast de ondersteuning van de professionals. Op dit moment doen we onderzoek of het een meerwaarde heeft om als gemeente zelf sociale kredieten te verstrekken.

5. Onderzoek Armoede in zicht

Hoe effectief is ons armoedebeleid? Hoe beleven onze inwoners met een laag inkomen hun financiële situatie? Hoe worden onze inwoners getroffen door de steeds verdergaande (bezuinigings) maatregelen en de voortdurende crisis? We wilden antwoord op die vragen om het lokale armoedebeleid voor de komende jaren te kunnen bepalen. Die antwoorden hebben we (deels) gekregen met het onderzoek “Armoede in zicht”.

We hebben 1500 huishoudens in 2012 en 2013 een vragenlijst gestuurd. De bereidheid van mensen om mee te doen met dit onderzoek was groot. Maar liefst een derde heeft de tijd en moeite genomen om de vragenlijst in te vullen en terug te sturen. De respons was bij de eindmeting zelfs nog groter dan bij de nulmeting!

De uitkomsten van het onderzoek zijn een rapport en een portrettenboek. In het rapport zijn de uitkomsten en conclusies van het onderzoek opgenomen. Het is de “harde” weergave van het onderzoek. Het portrettenboek ‘Armoede in zicht’ geeft een persoonlijke inkijk in het leven van 21 Doetinchemse huishoudens die van een laag inkomen moeten rondkomen. Hieronder zijn de belangrijkste conclusies van het onderzoek in het kort beschreven:

Uitkomen met het inkomen

De gevolgen van de aanhoudende crisis en de bezuinigingsmaatregelen zijn voelbaar. Rekeningen niet betalen, of bezuinigen op de eerste levensbehoeften zijn daar het gevolg van. Weinig ondervraagden zien mogelijkheden om het inkomen te vergroten. En bezuinigen daarom op de kosten. Het is verontrustend dat er steeds meer bezuinigd wordt op de eerste levensbehoeften. Meer mensen komen in de schulden en de hoogte van de schulden stijgt. Een landelijke trend, die ook bij de deelnemers aan het onderzoek terug is te zien. De grootste groep ondervraagden komt de ene maand wel en de andere maand niet rond (57 %). Een grote groep komt elke maand tekort (23 %) en komt dan tussen de € 100 en € 150 per maand tekort. 20 % lukt het wel om uit te komen met het inkomen.

Meedoen aan de samenleving

Een gebrek aan geld belemmert de ondervraagden om actief mee te doen in de samenleving. 55 % van de kinderen is lid van een (sport)vereniging en 45 % niet. 35 % van de volwassenen is lid van een (sport)vereniging en 65 % niet. Meedoen aan activiteiten met familie en vrienden is voor respectievelijk 30 % en 20% van de doelgroep mogelijk. Geldgebrek is voor de meeste ondervraagden de reden om niet mee te doen, ondanks het geld van de Meedoenregeling. De behoefte om mee te doen is breder (en duurder) dan waarin de bijdrage vanuit de Meedoenregeling voorziet. Wat ook blijkt is dat de bijdrage van de Meedoenregeling vaak wordt besteed aan andere dingen dan waarvoor het is bedoeld.

Bekendheid en gebruik

Veel mensen weten de weg naar de gemeentelijke ondersteuning te vinden, maar een grote groep is niet bekend met alle regelingen. Een groot aantal denkt er niet voor in aanmerking te komen of weet niet waar ze zich kunnen melden. De kwijtschelding van gemeentelijke belastingen en de Meedoenregeling worden goed gebruikt. De bijzondere bijstand wordt matig gebruikt. De regeling is niet goed bekend, mensen weten niet waar ze zich moeten melden en velen denken er geen "recht" op te hebben. Het gebruik van de GemeentePolis kan beter. De groep die er geen gebruik van maakt is groter dan de groep die er wel gebruik van maakt. Dit ondanks het financiële voordeel en het uitgebreidere pakket van vergoedingen voor zorgkosten. Veel ondervraagden met schulden maken geen gebruik van de schulddienstverlening. De redenen waarom geen gebruik wordt gemaakt zijn: het zelf willen oplossen, onbekendheid, schaamte en de ingewikkeldheid.

“Hoewel de economische neergang aanvankelijk niet gepaard ging met een grote toename van armoede, is in 2011 en 2012 onmiskenbaar sprake van een sterk stijgende lijn” staat in het armoedesignalement 2013 van SCP en CBS

6. Maatschappelijke ontwikkelingen

De uitkomsten van ons onderzoek Armoede in zicht is de aanleiding om het armoedebeleid te verbeteren. Maar er zijn ook maatschappelijke ontwikkelingen die vragen om aanpassing van ons armoedebeleid;

Het aantal mensen met financiële problemen blijft toenemen

Bijna alle huishoudens hebben in 2013 minder te besteden. Steeds meer mensen komen daardoor in de armoede en in de schulden. Dat blijkt uit verschillende onderzoeken. De verwachting is dat in 2013 ongeveer 10 % van de Nederlandse huishoudens risico loopt op armoede. De gevolgen van de recessie zijn voor iedereen merkbaar. Bijvoorbeeld doordat er vanwege de crisis minder werk is, waardoor ze werkloos worden en minder geld te besteden hebben. Niet iedereen is in staat de uitgaven aan te passen. Er wordt ook bezuinigd om uit de recessie te komen. Er is bij de bezuinigingen oog voor de gevolgen voor mensen met een laag inkomen. Maar de gevolgen van de bezuinigingsmaatregelen gaan aan geen enkele voordeur voorbij. Het is voor mensen met een laag inkomen heel moeilijk om in deze tijd rond te komen met het geld. Laat staan geld over te houden om sociaal deel te nemen aan de samenleving.

BUDGET BIJSTANDSGERECHTIGDE NOG NOOIT ZO KRAP

Margot Limburg 05 mrt 2013

De afgelopen vijf jaar hebben mensen die van een bijstandsuitkering rond moeten komen niet zo weinig ruimte in hun budget gehad als nu. Dat blijkt uit het Nibud Budgethandboek 2013, waarin ieder jaar informatie staat over bestedingspatronen van huishouden.

Sporten en schooluitstapjes

Vooraf gezinnen die in de bijstand zitten, hebben het lastig en hebben bijna geen geld voor sociale participatie. Een gezin met twee kinderen heeft per maand na aftrek van de vaste lasten en huishoudelijke uitgaven zo'n vijf euro over voor kadootjes, sporten en uitgaan. In 2008 had eenzelfde gezin daar nog 121 euro voor. 'Dit betekent letterlijk, niet naar verjaardagen kunnen, geen geld om te sporten en de extra bijdragen voor schooluitstapjes niet kunnen betalen, of geen geld hebben voor andere onvermijdbare uitgaven', aldus het Nibud.

Binnenlands Bestuur 05-03-2013

Beslagvrije voet niet altijd gewaarborgd

Er zijn voor schuldeisers steeds meer mogelijkheden hun geld te innen. De Belastingdienst en zorgverzekeraars mogen bij schulden bedragen direct van een bankrekening laten afschrijven. Schuldeisers kunnen op steeds meer zaken beslag leggen (bijv. inkomen uit loon of uitkering, de inboedel en toeslagen van de Belastingdienst). Dit zorgt voor extra kosten (bronheffing zorgverzekering) of voor verlaging van de inkomensondersteuning (beslag op voorlopige teruggaaf). Door de opeenstapeling van beslagen komen mensen met schulden steeds vaker terecht op een besteedbaar bedrag dat lager is dan in de wet is vastgelegd (90 % van de van toepassing zijnde bijstandsnorm). Uitkomen met je inkomen is dan vrijwel onmogelijk.

Hoogte van het inkomen vaak niet van belang bij ontstaan schulden

Uit het onderzoek 'Kans op financiële problemen' (Nibud) blijkt dat de hoogte van het inkomen niet belangrijk is bij het ontstaan van schulden. Wel hoe er met geld wordt omgegaan en de houding ten opzichte van geld. Zo'n 34% van de mensen met betalingsachterstanden geeft aan dat de rekeningen wel betaald hadden kunnen worden, maar dat ze het zijn vergeten. Zeker bij mensen met een hoger inkomen is een ongeordende financiële administratie een reden van schulden. Vaak verliezen ze de controle op de financiën door een gebeurtenis als een verhuizing, gezinsuitbreiding of scheiding. Het onderzoek laat duidelijk zien dat grip op geld hebben erg belangrijk is bij het voorkomen van schulden.

Er moet meer aandacht komen om kinderen mee te laten doen

Dat is een aanbeveling van de kinderombudsman Marc Dullaert. Hij heeft dit jaar met het Verwey-Jonker Instituut onderzoek gedaan naar kinderen en armoede. Zij worden dagelijks met het geldgebrek geconfronteerd. Zij krijgen bijvoorbeeld niet dagelijks een warme maaltijd of geen nieuwe kleren of schoenen als dat nodig is. Er is geen geld om deel te nemen aan de activiteiten met andere kinderen, zoals je verjaardag vieren, meegaan naar de film of winkelen. De gevolgen van kinderen die opgroeien in armoede zijn al vaker onderzocht. Het Nederlands Jeugd Instituut (NJI) schrijft daarover: Kinderen in arme gezinnen hebben een slechtere start en hun kansen voor de lange termijn worden bedreigd. Ze lopen een groter risico om ook als volwassene arm en sociaal uitgesloten te zijn.

Intensivering armoedebeleid

Op 12 november 2013 is het wetsvoorstel Wet maatregelen wwb ingediend bij Tweede Kamer. De rode draad in het voorstel is dat de ondersteuning vooral gericht moet zijn op activering naar werk en dat de ondersteuning een goed vangnet biedt voor inwoners die het nodig hebben. Een van de maatregelen uit het voorstel is het armoedebeleid te intensiveren. Gemeenten krijgen extra geld, in 2013 € 19 miljoen, in 2014 € 80 miljoen en vanaf 2015 € 100 miljoen. Dat extra geld is bedoeld om kinderen niet de dupe te laten worden van de financiële situatie thuis. En gemeenten in staat te stellen financiële problemen zoveel mogelijk te voorkomen met preventie. Of als er toch financiële problemen zijn ontstaan ze vroeg te signaleren, zodat er ook snel actie kan worden ondernomen om erger te voorkomen.

Participatieonderzoek Wet maatschappelijke ondersteuning

Er is onderzoek gedaan naar de Participatie in de gemeente Doetinchem. Het onderzoek geeft zicht op het participatiegedrag van alle inwoners van Doetinchem. Wat blijkt is dat in Doetinchem iets minder op verschillende leefgebieden wordt geparticipeerd dan in andere gemeenten. En dat vooral geldgebrek reden is om niet te participeren (vooral bij eenoudergezinnen). Maar we zien ook dat de participatie sterk afneemt bij mensen boven de 65 jaar. Uitkomsten die we ook terugzien in de conclusies van het onderzoek Armoede in zicht. De

aanbeveling van het participatieonderzoek is de belemmeringen om te participeren gerichter weg te nemen. De financiële belemmeringen kunnen we met het armoedebeleid wegnemen.

Transformatie sociaal domein

De verzorgingsstaat is financieel niet meer houdbaar en ook ideologisch komen er steeds meer bezwaren. We hebben mensen met een hulpvraag ontlast door het probleem voor hen op te lossen, in plaats van dat wij naast de mensen zijn gaan staan om ze te ondersteunen bij het oplossen van hun eigen probleem. We hebben inwoners niet zelfredzaam gemaakt maar afhankelijk gemaakt van door de overheid geboden oplossingen. We hebben ze vis gegeven in plaats van een hengel. Nu gaan we toewerken naar een participatiestaat. Een samenleving waarbij meer dan ooit een beroep wordt gedaan op ons allemaal om elkaar te ondersteunen waar nodig en waar en wanneer het kan. Gemeenten krijgen met de decentralisaties meer en meer verantwoordelijkheid op het gebied van ondersteuning. In Doetinchem wordt de ondersteuning zoveel mogelijk dichtbij, in wijken en buurten georganiseerd. Het werken volgens de methodiek van Wijkwerk Nieuwe Stijl is de Doetinchemse keus om de ondersteuning aan inwoners die het nodig hebben vorm te geven.

Compensatie zorgkosten

De Wet tegemoetkoming chronisch zieken en gehandicapten (Wtzc) en de Compensatieregeling eigen risico (CER) worden per 2014 afgeschaft, omdat ze niet effectief zijn. Gemeenten krijgen de verantwoordelijkheid een maatwerkvoorziening te regelen voor inkomensondersteuning ter vervanging van de bestaande regelingen. Het kabinet verwacht dat gemeenten beter in staat zijn om met eigen beleid de inwoners met zorgkosten te compenseren. Het is een van de hervormingen om de zorg toegankelijk, goed en betaalbaar te houden. Net als bij de andere decentralisaties vindt er een flinke korting plaats op het budget (de helft!). Dat betekent dat niet iedereen die een tegemoetkoming krijgt uit de Wtzc of CER in de toekomst ook een bijdrage krijgt.

7. Stadsgesprek: Hoe ga jij de armoede bestrijden

Door het onderzoek Armoede in zicht kennen we de financiële situatie van onze doelgroep en weten we hoe ons armoedebeleid werkt. We kennen ook de landelijke ontwikkelingen die relevant zijn voor ons armoedebeleid. Uit die gegevens hebben we vier thema's opgepakt die verbeterd kunnen worden:

- Uitkomen met het inkomen
- Meedoen
- Vergroten bekendheid en gebruik
- Minder ingewikkeld

Samen met vrijwilligers, belangenbehartigers en professionals die de contacten hebben met de doelgroep en weten hoe het armoedebeleid werkt zijn we aan de slag gegaan om ons armoedebeleid te verbeteren. Na een korte presentatie over de uitkomsten van het onderzoek en de landelijke ontwikkelingen is er door ruim 60 mensen in werkgroepen hard gewerkt om te komen met tips en aanbevelingen. En dat is gelukt.

De opbrengst

Opvallend is dat de werkgroepen in het algemeen veel dezelfde tips/aanbevelingen hebben gegeven, terwijl er toch 15 werktafels waren. Dat is prettig, want dat betekent dat veel mensen hetzelfde idee hebben over hoe het moet of kan. De tips en aanbevelingen krijgen een plek in ons armoedebeleid. Hieronder staan de tips/aanbevelingen die de rode draad waren van het stadsgesprek die we hebben gekregen.

1. Uitkomen met het inkomen <ul style="list-style-type: none"> - Biedt doelgroepgericht preventie/ voorlichting - Zorg dat je er vroeg bij bent als er schulden ontstaan - Workshops om het budgetinzicht en de budgetvoering te trainen - Ga de samenwerking aan met andere partners (woningbouwvereniging, banken, scholen) - Biedt maatwerk om zorgkosten te compenseren	2. Meedoen <ul style="list-style-type: none"> - Bied extra vergoedingen voor kinderen om mee te kunnen doen - Maak gebruik van een gezamenlijk fonds - Verstrek het niet in geld, maar in natura of met een stadspas - Geen tegemoetkoming, maar volledige vergoeding - Werk meer samen met verenigingen
3. Bekendheid en gebruik <ul style="list-style-type: none"> - Werk proactief (buurtcoach, er op af, keukentafelgesprek vindplaatsen) - Haal schaamte weg (bijv. met ervaringsdeskundige) - Laagdrempelige toegang - Biedt de ondersteuning laagdrempelig aan - Gebruik media, ketenpartners, verenigingen, scholen, boekhouders	4. Minder ingewikkeld <ul style="list-style-type: none"> - Koppel zo veel mogelijk regelingen in één aanvraagformulier - Wees helder over verwachtingen - Biedt de mogelijkheid om digitaal aan te vragen - Vul de formulieren vooraf zoveel mogelijk in - Investeer in vrijwilligers om inwoners te ondersteunen bij het aanvragen

8. De basis op orde en meedoen

We hebben een goede basis gelegd voor ons armoedebeleid met de armoedenota “Ondersteunen, verbinden en meedoen”. Met het beleid komen we tegemoet in de kosten voor inwoners met een laag inkomen en kunnen we de financiële nood verlichten. Inwoners kunnen mede door ons beleid meedoen aan de samenleving. En de ondersteuning wordt gewaardeerd. Dat blijkt uit de antwoorden van de ondervraagden. Maar op onderdelen kan het beleid beter. Daarom laten we in tact wat goed is en verbeteren we wat beter kan. Wat beter kan zijn de vier thema’s waar we in het stadsgesprek mee aan de slag zijn gegaan. Daarmee willen we bereiken dat de basis op orde is en inwoners de aansluiting kunnen houden met de samenleving.

De basis op orde en meedoen

Het armoedebeleid voor de komende jaren staat in het teken van: de basis op orde en meedoen.

Basis op orde

De basis op orde is een belangrijke voorwaarde om te kunnen participeren. Als de basis op orde is kun je de kosten die je maakt om te leven en te wonen betalen. En dat is niet voor iedereen even gemakkelijk, het vraagt van mensen de nodige vaardigheden en gezond financieel gedrag. Uit ons onderzoek, maar ook uit landelijk onderzoek blijkt dat veel mensen de basis niet op orde kunnen houden of krijgen. Dat is voor ons reden om inwoners die het nodig hebben te ondersteunen de basis op orde te krijgen.

Ondersteunen voor een inkomen tot de beslagvrije voet:

- We bieden inkomensondersteuning om de financiële nood te verlichten.
- We bieden inwoners een collectieve zorgverzekering voor zorgkosten waarbij zij een korting krijgen op de premie en extra vergoedingen voor zorgkosten krijgen.
- We bieden inwoners die minimaal 3 jaar rond moeten komen van een laag inkomen en geen perspectief hebben op een hoger inkomen een individuele toeslag.
- Inwoners kunnen ondersteuning krijgen bij het aanvragen van inkomensondersteuning, bij het aanpassen van het beslag en bij sociale, juridische en financiële vraagstukken.
- In uitzonderlijke situaties verstrekken we geld uit een voorschotfonds om de vicieuze cirkel te doorbreken.

“Zeker nu veel mensen het financieel krap hebben, is het belangrijk dat deurwaarders zich aan hun wettelijke verplichting houden om de beslagvrije voet te beschermen. Zij brengen mensen anders in veel gevallen in grote, acute financiële problemen” schrijft ombudsman Brenninkmeijer

Ondersteunen om uit te komen met het inkomen:

- Met doelgroepgerichte preventie willen we financiële problemen zoveel mogelijk voorkomen door bij de activiteiten aandacht te hebben voor zowel de materiële kant (voldoende inkomen) als de immateriële kant (aanleren van gedrag en vaardigheden).
- Als iemand achterstanden heeft in betaling van de vaste lasten is dat een signaal waarop wij in actie komen en het gesprek aangaan.
- Voor inwoners die (tijdelijk) niet in staat zijn hun budget te beheren, kunnen wij het budget beheren.
- Inwoners die zelf geen goede financiële beslissingen kunnen maken, bijvoorbeeld door een verstandelijke beperking, verslaving of dementie kunnen die beslissingen aan ons overlaten met bewindvoering.
- Wij kunnen een afkoelingsperiode bieden (moratorium) bij een dreigende afsluiting van gas, water en licht, woningontuiming of beëindiging van de zorgverzekering vanwege schulden.
- Om tot een oplossing te komen van de financiële problemen kunnen wij een schuldregeling aanbieden.

Meedoen

Niemand mag door armoede buiten de boot vallen of sociaal uitgesloten worden. Inwoners moeten zich kunnen ontplooiën, hun eigen mogelijkheden ontdekken en ontwikkelen en volop mee kunnen doen aan de samenleving. Om de aansluiting te blijven houden is het belangrijk dat de basis op orde is. Maar alleen de basis op orde is vaak niet voldoende, daar is meer voor nodig. Daarom ondersteunen wij inwoners om mee te doen met andere inwoners binnen de wijk en stad. Bijvoorbeeld met een lidmaatschap voor sportieve en culturele activiteiten.

Ondersteunen om mee te doen:

- We bieden inwoners met een arrangement meerdere mogelijkheden mee te doen aan de samenleving.

8.2 De speerpunten in de uitvoering van het armoedebeleid:

Bij onze ondersteuning vanuit het armoedebeleid werken we met speerpunten:

Activeren naar werk

Het armoedebeleid krijgt een meer activerende werking. Minima worden waar mogelijk gemotiveerd om hun situatie van armoede te doorbreken. Dat gebeurt door bij wie dit mogelijk is in te zetten op arbeidsparticipatie. Werk is belangrijk om mee te kunnen doen in de samenleving. Werk zorgt voor economische zelfstandigheid, je sociale leven is uitgebreider en je voelt je gezonder en gelukkiger. Mensen met financiële problemen komen moeilijker aan een baan en de problemen kunnen reden zijn voor ontslag. De ondersteuning is er op gericht dat financiële problemen geen belemmering zijn om te werken of op een andere manier te participeren.

- Inwoners waarvoor we de schulden regelen zijn verplicht alles te doen om een hoger inkomen te krijgen uit werk.
- We gaan inwoners die vanuit de uitkering re-integreren en financiële problemen hebben ondersteunen om de weg naar werk vrij te maken.
- We bieden schuldienstverlening aan werkgevers om werknemers met financiële problemen te ondersteunen.

Aansluiten bij Wijkwerk nieuwe stijl

Gemeenten krijgen met de decentralisaties meer en meer verantwoordelijkheid op het gebied van ondersteuning. In Doetinchem wordt de ondersteuning zoveel mogelijk dichtbij, in wijken en buurten georganiseerd. Het werken volgens de methodiek van Wijkwerk Nieuwe Stijl is de Doetinchemse keus om de ondersteuning aan inwoners die het nodig hebben vorm te geven. Het armoedebeleid is ondersteunend aan de visie op het sociaal domein en sluit aan bij de kaders van Wijkwerk nieuwe stijl. Daarvoor werken we nauw samen met de buurtcoaches. En proberen met preventie zoveel mogelijk (financiële) problemen te voorkomen. Als er toch problemen ontstaan, willen we er vroeg bij zijn. Daarvoor komen we op de vindplaatsen, bijvoorbeeld de Voedselbank, Mini Manna Markt en de Villa Bedreivigheid.

- We komen op de vindplaatsen.
- We gaan met de inwoners in gesprek waarbij de inwoner en zijn situatie het vertrekpunt zijn en niet de regelingen.
- We ondersteunen iemand omdat het nodig is, niet omdat iemand er recht op heeft.
- We bieden onze ondersteuning ook collectief en doelgroepgericht aan.
- We werken in de ondersteuning samen met goed opgeleide vrijwilligers.
- Inwoners hebben zelf de regie over het verloop van de ondersteuning. Wij zijn vooral motiverend en ondersteunend.

“Het doel van het kabinet is dat mensen - waar nodig - geholpen en ondersteund worden om zo snel mogelijk op eigen benen te staan, terug te veren, werk te zoeken en te vinden en dat er geen mensen door het vangnet heen glijden” zegt staatssecretaris Jette Klijnsma van SZW.

Bevorderen van de financiële zelfredzaamheid

Het is niet voor iedereen eenvoudig om uit te komen met het inkomen. Dat geldt voor mensen met een laag inkomen, maar ook voor mensen met een hoog inkomen. De hoogte van het inkomen blijkt niet belangrijk te zijn bij het ontstaan van schulden. Wel hoe er met geld wordt omgegaan en de houding ten opzichte van geld. Je moet over voldoende vaardigheden beschikken om financieel zelfredzaam te zijn. Als je die vaardigheden mist, is de kans op financiële problemen dus groot. Wij willen de financiële zelfredzaamheid vergroten zodat inwoners (op termijn) op eigen benen kunnen staan.

- Inwoners die leerbaar zijn coachen wij in het aanleren van vaardigheden of aanpassingen in het gedrag.
- Wij maken daarbij gebruik van de competenties die het Nibud gebruikt voor de financiële zelfredzaamheid.
- Inwoners doen zoveel mogelijk zelf, waar nodig bieden wij ondersteuning.

Betere bekendheid, meer gebruik en minder ingewikkeld.

Veel inwoners weten de weg niet naar de ondersteuning die er is. Of willen de ondersteuning niet, omdat ze het zelf willen oplossen of het te ingewikkeld vinden om te regelen of zich schamen. We vinden het belangrijk dat de inwoners die de ondersteuning nodig hebben er gebruik van maken.

- Door vroeg in gesprek te gaan, wijzen wij inwoners op de mogelijkheden van onze ondersteuning.
- Als het wetsvoorstel Wet maatregelen wwb wordt aangenomen breiden we de doelgroep voor de Meedoenregeling en de GemeentePolis uit, zodat we meer inwoners kunnen ondersteunen die het nodig hebben.
- We gaan de boer op met onze ondersteuning en gebruiken daarvoor informatiemappen met flyers over onze ondersteuning.
- We pakken de vraag breed op en willen daarmee voorkomen dat er meerdere aanvragen en bewijsstukken ingediend moeten worden).
- Vrijwilligers kunnen inwoners ondersteunen bij het invullen van formulieren
- We proberen onze processen zo lean mogelijk te maken.

Bundelen van krachten

De gemeente is niet de enige organisatie die werk maakt van armoedebestrijding. In Doetinchem kunnen we gelukkig rekenen op verschillende organisaties en initiatieven die inwoners ondersteunen. Bijvoorbeeld kerken, werkgevers, het Platform Armoedebestrijding Doetinchem en verschillende fondsen. Zij leveren ook een bijdrage aan de bestrijding van armoede en schuldenproblematiek. Het bundelen van krachten levert een grote meerwaarde op. Het samenwerkingsverband met IJsselkring, het PAD (Platform Armoedebestrijding Doetinchem) en het WORLD (Werkoverleg Overheid Religies en Levensbeschouwingen Doetinchem) om vrijwilligers in te zetten bij inwoners met financiële problemen is daar een mooi voorbeeld van.

- We willen graag een verdere samenwerking tussen organisaties en initiatieven in Doetinchem in financiële zin om de inzet te versterken.
- En ook een verdere samenwerking om met elkaar te spreken over ontwikkelingen en ervaringen op het gebied van armoedebestrijding.

9. Gevolgen voor de huidige regelingen

De hoofdkaders en de speerpunten hebben gevolgen voor de huidige regelingen. De gevolgen zijn hieronder beschreven:

Kwijtschelding van gemeentelijke belastingen

Deze regeling laten we helemaal in tact. Er wordt goed gebruik gemaakt van de regeling en met de automatische kwijtschelding (gegevensuitwisseling) is het proces eenvoudig voor de inwoner. Vanaf 2015 komen er nog meer mogelijkheden om op basis van gegevensuitwisseling de beoordeling automatisch te doen. De regeling heeft een beperkte beleidsvrijheid voor gemeenten. De vrijheid die er is hieronder beschreven en die ruimte benutten we volop:

- Huishoudens met een bestaansinkomen tot 100% komen in aanmerking
- Ook zelfstandigen komen in aanmerking
- We houden bij de berekening rekening met de kosten van kinderopvang
- De norm voor personen van 65 jaar en ouder is gelijk aan de Aow-norm

Langdurigheidstoelage

Ook deze regeling laten we in tact. In Doetinchem hebben we er voor gekozen om de inkomensgrens iets boven het minimum vast te stellen. Daarmee komen ook mensen met een uitkering vanwege arbeidsongeschiktheid in aanmerking. Die uitkering is namelijk vaak iets hoger dan het minimum en de doelgroep heeft ook geen zicht op inkomensverbetering. In het regeerakkoord is afgesproken dat de langdurigheidstoelage wordt vervangen door een individuele toeslag. In de verdere uitwerking is beschreven dat gemeenten meer dan bij de langdurigheidstoelage verplicht zijn rekening te houden met een aantal individuele omstandigheden. In Doetinchem wordt de toeslag altijd al individueel vastgesteld en dat blijven we in de toekomst doen.

Bijzondere bijstand

De bijzondere bijstand wordt meer dan voorheen als een vangnet gezien. Bedoeld om kosten op te vangen die door iemand echt gemaakt moeten worden. En die iemand niet zelf kan betalen uit het inkomen, of uit het vermogen. En waar geen enkele andere regeling/voorziening voor bedoeld is. Dat vraagt om maatwerk. Voordat iemand de kosten maakt willen wij in gesprek. En kijken we samen met de inwoner naar de mogelijkheden die hij zelf heeft, zijn netwerk, zijn omgeving en de voorliggende voorziening. Dat draagt bij aan de preventie (kosten zijn nog niet gemaakt) en het gebruik van de eigen kracht. Soms moet er iets geregeld worden om de vicieuze cirkel te doorbreken, terwijl er wettelijk eigenlijk geen mogelijkheden zijn om iets te doen. In die situaties waarin dat nodig is willen we kunnen putten uit een fonds.

- We gaan in 2014 de bijzondere bijstand gekanteld uitvoeren en zien de bijzondere bijstand niet als recht, maar als vangnet:
- We willen in gesprek met inwoners voordat ze de kosten maken,
- We doen een beroep op de mogelijkheden die iemand zelf, zijn netwerk, zijn omgeving en de voorliggende voorziening heeft.
- We gaan in 2014 de mogelijkheden onderzoeken om de uitgaven bijzondere bijstand voor bewindvoering te verlagen.
- We ontwerpen een fonds om in bijzondere situaties de vicieuze cirkel te doorbreken.

GemeentePolis

De GemeentePolis wordt de collectieve voorziening om inwoners met hoge zorgkosten te compenseren ter vervanging van de Wtcg en de CER. Maar om de doelgroep goed te ondersteunen moet de bekendheid en de deelnamegraad van de GemeentePolis omhoog. In 2014 zijn de gevolgen van het afschaffen van de CER voor inwoners voelbaar en in 2015 de gevolgen van het afschaffen van de Wtcg. Het jaar 2014 gebruiken we om te verkennen op welke wijze wij de doelgroep vanaf 2015 het best kunnen ondersteunen met de beschikbare middelen en sluiten daarbij aan bij de landelijke verkenning naar een doorontwikkeling van de GemeentePolis voor chronisch zieken en gehandicapten. Het jaar 2014 gebruiken we ook om de deelname onder inwoners met hoge zorgkosten en een laag inkomen te verhogen. De extra middelen voor 2014 zetten we in om deelnemers een korting te geven op de aanvullende premie voor de GemeentePolis en inwoners te compenseren in hun zorgkosten.

- De GemeentePolis wordt vanaf 2015 de collectieve voorziening om inwoners met hoge zorgkosten te compenseren.
- We geven in 2014 inwoners een korting op de premie voor de aanvullende verzekering van de GemeentePolis.
- Het jaar 2014 gebruiken we om te verkennen op welke wijze wij de doelgroep het best kunnen ondersteunen met de beschikbare middelen.
- Het jaar 2014 gebruiken we ook om de bekendheid en de deelname van de GemeentePolis te verhogen.

Meedoenregeling

De Meedoenregeling bestaat niet meer vanaf 2015. Dan hebben we het Meedoenarrangement. Een arrangement met een gelimiteerd budget dat oog heeft voor de behoefte van de doelgroep. En waarin wij met de inwoners in gesprek gaan om te kijken hoe iemand kan deelnemen aan de samenleving. Het vergoot de mogelijkheden en de eigen regie en daarmee hopen we dat er nog meer inwoners kunnen deelnemen.

Om het arrangement vast te stellen gaan we in gesprek. Inwoners krijgen van ons persoonlijke aandacht en ruimte in het arrangement om mee te kunnen doen. We vergoeden niet meer in geld, zodat het arrangement ook daadwerkelijk wordt gebruikt om deel te nemen aan de samenleving. We kiezen er daarom voor om in het arrangement gebruik te maken van het Jeugdsportfonds en het Jeugdcultuurfonds. Goede initiatieven om het meedoen van deze doelgroep te bevorderen op een laagdrempelige manier. Om de kosten van deze uitbreiding te dekken gaan we naast onze eigen middelen, ook op zoek naar organisaties die het ook belangrijk vinden dat iedereen kan meedoen aan de samenleving. En daar aan willen bijdragen.

- We gaan vanaf 2015 werken met een Meedoenarrangement
- We verstrekken het arrangement niet met geld, maar regelen het met de verenigingen en organisaties; in natura dus
- We maken gebruik van het Jeugdsportfonds en het Jeugdcultuurfonds
- We gaan op zoek naar organisaties die het ook belangrijk vinden dat iedereen kan meedoen aan de samenleving en daaraan willen bijdragen.
- We werken het Meedoenarrangement in 2014 verder uit en starten in 2015 met het arrangement.
- Tot 2015 ondersteunen we inwoners met de huidige Meedoenregeling om mee te doen aan de samenleving.

Schulddienstverlening

Schulddienstverlening loont! Dat blijkt uit het onderzoek dat gedaan is naar de kosten en baten van schulddienstverlening. Elke euro die wordt geïnvesteerd in de schulddienstverlening levert twee euro en veertig cent op. Onze schulddienstverlening is up to date. Maar toch is er reden verder te investeren. Preventie, vroegsignalering en nazorg moeten in 2014 veel meer een plek krijgen binnen het bestaande aanbod.

We hebben veel geïnvesteerd in de ondersteuning aan inwoners die willen werken aan hun financiële problemen, maar daarin ondersteuning van ons nodig hebben. Toch zien we door de uitkomsten van het onderzoek Armoede in zicht en de maatschappelijke ontwikkelingen dat er meer nodig is. Net als in Wijkwerk nieuwe stijl willen we meer werk maken van preventie. We willen voorkomen dat inwoners in de financiële problemen komen. Daarvoor maken we een preventieprogramma gericht op specifieke doelgroepen. En als ze toch in de financiële problemen komen of dreigen te raken, willen we daar snel bij zijn. Om waar nodig de inwoner in een vroeg stadium te activeren om aan zijn problemen te werken. Daarvoor maken we met bedrijven die het signaal van achterstanden/schulden kunnen afgeven verdere afspraken. Om de financiële zelfredzaamheid te vergroten en de gedragsverandering die vaak nodig is te bewerkstelligen breiden we de budgetcoaching in 2014 uit.

- We breiden in de budgetcoaching uit om de financiële zelfredzaamheid te bevorderen door het aanleren van vaardigheden of door het gedrag te veranderen.
- We gaan doelgroepgericht preventieve activiteiten ontwikkelen en inzetten om financiële problemen te voorkomen.
- We willen er snel bij zijn als er financiële problemen dreigen te ontstaan en gaan na een signaal een gesprek aan met de inwoner.

10. Financieel kader

Het budget voor het armoedebeleid staat behoorlijk onder druk. Vooral door de stijging in de uitgaven van de bijzondere bijstand. Maar ook doordat we extra geld nodig hebben om de dienstverlening die we inkochten bij de gemeente Arnhem of waarvoor we veel bijzondere bijstand verstrekken nu zelf uitvoeren (collegebesluit december 2012). Als we de uitvoering nog zouden inkopen bij de gemeente Arnhem zouden de kosten nog hoger zijn.

10.1 Extra middelen

We krijgen extra geld voor de armoedebestrijding en voor de maatwerkvoorziening om zorgkosten te compenseren.

Armoedebestrijding

We krijgen extra middelen om ons armoedebeleid te intensiveren. In 2013 krijgen we € 52.000, in 2014 € 210.000 en vanaf 2015 structureel € 250.000. De extra middelen zetten we in voor het armoedebeleid.

Compensatie zorgkosten

Gemeenten krijgen de verantwoordelijkheid een maatwerkvoorziening voor inkomensondersteuning te regelen ter vervanging van de Wtcg en CER. Daar krijgen wij middelen voor. In 2014 gaat het om een bedrag van landelijk € 45 miljoen (Doetinchem € 120.000) voor het afschaffen van de CER. Na 2015 krijgen we gefaseerd meer geld voor de maatwerkvoorziening van € 216 miljoen in 2015 tot structureel € 268 miljoen vanaf 2017. Deze middelen zetten we in en hebben we nodig om inwoners met een laag inkomen te compenseren in hun zorgkosten.

10.2 Tekort op het budget

De uitgaven voor het armoedebeleid nemen toe en zijn hoger dan het budget. Dat blijkt uit het financiële overzicht in bijlage 3. De oorzaak van de stijging komt door uitgaven bijzondere bijstand en dan vooral de kosten van bewindvoering. Door de bijzondere bijstand anders uit te voeren verwachten we minder geld uit te geven vanuit de bijzondere bijstand. Maar voor de toekomst hebben we een gedeelte van de extra middelen nodig om het toenemende beroep op de huidige budgetten op te kunnen vangen.

10.3 Financiële gevolgen van dit beleidsplan

We hebben een aantal maatregelen voorgesteld om ons armoedebeleid te verbeteren. Sommige maatregelen kosten geld, andere maatregelen leveren geld op. De insteek van dit beleidsplan is dat we met de huidige budgetten en de extra middelen die we krijgen de maatregelen budgetneutraal kunnen regelen.

Meedoenarrangement vanaf 2015

In 2015 gaan we werken met het Meedoenarrangement. Daarbij maken we gebruik van het Jeugdsportfonds en het Jeugdcultuurfonds. Samen met deze fondsen gaan we op zoek naar organisaties die onze doelstelling delen en bereid zijn bij te dragen aan het arrangement. Het huidige budget voor de Meedoenregeling (€ 340.000) wordt door ons ingezet voor financiering van het Meedoenarrangement. Wij hopen en gaan er van uit dat met de bijdrage van andere organisaties het budget opgeplust kan worden en meer inwoners de aansluiting kunnen krijgen en houden met de samenleving.

11. Bronvermelding

Er is veel onderzoek gedaan naar armoede en de gevolgen van armoede. Wij hebben daar bij dit beleidsplan gebruik van gemaakt:

De Doetinchemse Keuze	2013	gemeente Doetinchem
Wmo beleidsplan 2012-2016	2011	gemeente Doetinchem
Werken werkt	2008	gemeente Doetinchem
Op weg naar het bureau voor financiële ondersteuning	2012	gemeente Doetinchem
Armoedesignalement	2013	CBS/SCP
Minima effect rapportage	2013	Nibud
Goed omgaan met geld	2012	Nibud
Kans op financiële problemen	2012	Nibud
Handreiking schuldpreeventie	2012	Hogeschool van Utrecht en van Amsterdam
Huishoudens in de rode cijfers	2013	Panteia
Dossier armoede in gezinnen	2013	Nederlands Jeugdinstituut
Sociale uitsluiting bij kinderen	2010	SCP
Kinderen in armoede in Nederland	2013	Kinderombudsman
Met voeten getreden	2013	Nationale ombudsman
Collectief aanvullende zorgverzekering Arnhem	2009	Verwey Jonker
Wetsvoorstel Wet maatregelen WWB	2013	Ministerie SZW

Bijlage I Kwaliteitsborging

Het is belangrijk dat er vertrouwen is in de kwaliteit van de ondersteuning. Dat vertrouwen moet er zijn voor de klant, de schuldeisers en de ketenpartners. Als dat vertrouwen er is vergroot het de kansen op een geslaagd resultaat. In de Wet gemeentelijke schuldhulpverlening zijn gemeenten verplicht om in het beleidsplan te beschrijven hoe zij de kwaliteit van de schulddienstverlening borgen. Daarom krijgt het een plek in dit beleidsplan.

Die kwaliteit van onze ondersteuning borgen wij op meerdere manieren:

- Goed vakmanschap
- Uitvoering volgens de gedragscode van de NVVK
- Team kwaliteit Wmo-winkel
- Toetsing van de aanvragen
- Samenwerkingsovereenkomst Integrale schulddienstverlening

Goed vakmanschap

De klantmanagers zijn HBO'ers op het gebied van maatschappelijk werk of sociaal juridische dienstverlening. Met ziel, zin en zakelijkheid geven zij hun vakmanschap verder vorm waarbij een ieder zijn eigen eigenheid heeft. Door casuïstiekbespreking op basis van een intervisie-model maken we het lerend vermogen groter en bevorderen en borgen we eenzelfde werkwijze. De competenties die we belangrijk vinden voor een schulddienstverlener is o.a.: luisteren, empatisch vermogen, analyseren, zelfstandigheid, plannen, resultaatgerichtheid, confronteren, zakelijkheid en regievoering. In de communicatie met onze klanten gebruiken we begrijpelijke taal. Door begrijpelijke taal te gebruiken is het duidelijker wat we bedoelen en wat we verwachten.

Uitvoering volgens de gedragscode van de NVVK

De Nederlandse Vereniging voor Volkskrediet (Vereniging voor schuldhulpverlening en sociaal bankieren) is de koepelorganisatie van schuldhulpverlenende organisaties in Nederland. Zij hebben gedragscodes ontwikkeld waarin richtlijnen voor goede schuldhulpverlening zijn opgenomen. Het gaat daarbij om de gedragscodes voor schuldregeling, budgetbeheer en sociaal bankieren. Door te werken met die gedragscodes is de kwaliteit van de schulddienstverlening geborgd.

Team kwaliteit Wmo-winkel

Voor het borgen van de kwaliteit van de uitvoering heeft de Wmo-winkel een kwaliteitsteam. De doelstellingen en taken van het team zijn beschreven in het kwaliteitsplan "In je werk samen sterk". In het kader van het waarborgen van de kwaliteit en de effectiviteit van de ondersteuning worden werkprocessen herschreven als waarborg voor kwalitatief goede en efficiënte dienstverlening. Er wordt aandacht geschonken aan aspecten van methodische scholing van medewerkers ten opzichte van de uitvoeringsaspecten met betrekking tot de kanteling in de dienstverlening.

Toetsing van de aanvragen

Voor het bewaken en waarborgen van de kwaliteit van de producten en diensten wordt gebruik gemaakt van toetsing. Toetsing is een (voor)controle van het werkproces. De afgehandelde aanvragen worden voordat het besluit wordt genomen getoetst aan de rechtmatigheid, formulering, motivering, afweging en volledigheid en er wordt beoordeeld of de werkprocessen goed zijn gevolgd. Hiermee kunnen we:

- Bepalen en bijhouden of de beschikbare middelen rechtmatig zijn ingezet
- Meer duidelijkheid en uniformiteit in werkwijze
- Kwaliteitsniveau van de uitvoering bepalen en waar nodig aan- en bijsturen
- De doelmatigheid en doeltreffendheid in de uitvoering vergroten (efficiëntie)
- Betere budgetbeheersing door de criteria aan te scherpen
- Kwaliteit borgen door de nodige en juiste maatregelen en instrumenten in te zetten
- De klantmanagers meenemen in 'het denken en doen' volgens het project 'De Kanteling'

Samenwerkingsovereenkomst Integrale schulddienstverlening

Er is een samenwerkingsovereenkomst Integrale Schuldhulpverlening tussen IJsselkring, Mee, GGnet, Iriszorg, Sité, en de gemeente Doetinchem (Werk en Inkomen, Zorgnetwerk en de Wmo-winkel). Er is overeengekomen dat de uitgangspunten, beginselen en methodiek van de NVVK worden onderschreven. De deelnemers zien toe op de kwaliteit van de uitvoering van de integrale schuldhulpverlening. De deelnemers bewaken de voortgang en evalueren de samenwerking en uitvoering.

Bijlage 2 Beoogde resultaten

Het doel van ons armoedebeleid is dat meer inwoners de basis op orde hebben en dat meer inwoners kunnen meedoen aan de samenleving. Met dit beleidsplan willen we het volgende bereiken:

Bevorderen van de participatie:

Werk krijgen of behouden is niet voor iedereen even makkelijk. Mensen met financiële problemen komen moeilijker aan een baan en de financiële problemen kunnen reden zijn voor ontslag. De ondersteuning is er op gericht dat financiële problemen of een tekort aan geld geen belemmering is om te (blijven) participeren in de samenleving.

Voorkomen van financiële problemen:

Met het bieden van onze integrale ondersteuning willen we financiële problemen en daarmee aanverwante maatschappelijke problemen voorkomen.

Vergroten zelfredzaamheid

Wij willen de financiële zelfredzaamheid vergroten zodat inwoners die het kunnen (op termijn) op eigen benen kunnen staan.

Beperken van maatschappelijke kosten:

Schulddienstverlening loont. Met de ondersteuning vanuit het armoedebeleid willen we maatschappelijke kosten op andere domeinen voorkomen of zo veel mogelijk beperken.

9.1 De prestatie-indicatoren

De beoogde resultaten zijn moeilijk te meten. Wel kunnen we de effectiviteit van onze ondersteuning meten met een aantal prestatie-indicatoren. Jaarlijks leggen wij verantwoording af aan de gemeenteraad over de behaalde prestaties. De uitkomsten kunnen aanleiding zijn het beleid en de uitvoering bij te stellen. Wij gebruiken daarvoor de volgende prestatie-indicatoren:

- ✓ Ten opzichte van de uitkomsten armoede in zicht:
  - Komen meer inwoners uit met hun inkomen
  - Is geldgebrek minder vaak een reden om niet mee te doen aan de samenleving
  - Is de bekendheid en het gebruik van de GemeentePolis hoger
  - Is de bekendheid en het gebruik van de Schulddienstverlening hoger
  - Is ingewikkeldheid minder vaak een reden om geen ondersteuning te vragen
- ✓ Alle meldingen en aanvragen worden binnen de wettelijke en gemeentelijke normen opgepakt en afgehandeld
- ✓ Voor de schulddienstverlening vindt het gesprek binnen 2 weken na melding van de hulpvraag plaats en als er sprake is van een crisissituatie is het gesprek binnen 3 werkdagen
- ✓ Inwoners beoordelen onze ondersteuning met minimaal een 7
- ✓ Het aantal geslaagde schuldregelingen bedraagt minimaal 70%
- ✓ Het aantal ontruiming van wege een huurachterstand wordt jaarlijks verlaagd
- ✓ Inwoners die ondersteunt zijn met budgetcoaching hebben stappen gezet op de zelfredzaamheidladder
- ✓ Het aantal inwoners dat bijzondere bijstand krijgt voor bewindvoering neemt af

Bijlage 3 Financieel overzicht 2010 t/m 2014

Armoedebestrijding:	2010			2011			2012			2013			2014
	begroot	werkelijk	saldo	begroot	werkelijk	saldo	begroot	werkelijk	saldo	begroot	prognose	saldo	begroot
Schulddienstverlening	359.000	397.000	-38.000	192.000	193.000	-1.000	151.000	167.000	-16.000	10.000	10.000	0	10.000
Meedoenregeling	330.000	319.000	11.000	330.000	330.000	0	330.000	322.000	8.000	334.000	330.000	4.000	339.000
bijzondere bijstand onbelast	334.000	367.000	-33.000	334.000	457.000	-123.000	492.000	449.000	43.000	439.000	590.000	-151.000	460.000
gemeentepolis	45.000	31.000	14.000	45.000	23.000	22.000	45.000	59.000	-14.000	45.000	60.000	-15.000	195.000
inrichting Bureau fin. ondersteuning										226.000	226.000	0	226.000
Totaal	1.068.000	1.114.000	-46.000	901.000	1.003.000	-102.000	1.018.000	997.000	21.000	1.054.000	1.216.000	-162.000	1.230.000
Kwijtschelding afvalstoffenheffing	450.000	443.000	7.000	450.000	418.000	32.000	450.000	389.000	61.000	450.000	406.000	44.000	450.000
Kwijtschelding rioolheffing	260.000	285.000	-25.000	260.000	276.000	-16.000	260.000	322.000	-62.000	260.000	349.000	-89.000	260.000
Totaal	710.000	728.000	-18.000	710.000	694.000	16.000	710.000	711.000	-1.000	710.000	755.000	-45.000	710.000